

---

Betænkning afgivet af Arbejdsmarkedsudvalget den 21. maj 2008

## Betænkning

over

### Forslag til lov om ændring af lov om tjenestemænd og forskellige andre love

(Ophævelse af den generelle pligtige afgangsalder på 70 år m.v.)

[af finansministeren (Lars Løkke Rasmussen)]

#### 1. Ændringsforslag

Der er stillet to ændringsforslag til lovforslaget. Finansministeren har stillet ændringsforslag nr. 2 og Socialistisk Folkepartis medlemmer af udvalget har stillet ændringsforslag nr. 1.

#### 2. Udvalgsarbejdet

Lovforslaget blev fremsat den 1. april 2008 og var til 1. behandling den 15. april 2008. Lovforslaget blev efter 1. behandling henvist til behandling i Arbejdsmarkedsudvalget.

##### *Møder*

Udvalget har behandlet lovforslaget i 2 møder.

##### *Høring*

Et udkast til lovforslaget har inden fremsættelsen være sendt i høring. Den 4. april 2008 sendte finansministeren de indkomne høringssvar og et høringsnotat herom til udvalget.

#### 3. Indstillinger og politiske bemærkninger

Et *flertal* i udvalget (udvalget med undtagelse af SF) indstiller lovforslaget til *vedtagelse* med det af beskæftigelsesministeren stille ændringsforslag.

Et *mindretal* i udvalget (SF) indstiller lovforslaget til *vedtagelse* med de stillede ændringsforslag.

Socialistisk Folkepartis medlemmer af udvalget støtter ophævelsen af det nuværende forbud mod at arbejde som tjenestemand efter at være fyldt 70 år. Dette skyldes, at mange tjenestemænd over 70 år vil være en glimrende arbejdskraft, bl.a. fordi mange lever længere og sundere.

Imidlertid er der også nogle tjenestemænd, der i takt med stigende alder har sværere ved at udfylde deres arbejdsfunktion. Dette kan med regeringens forslag medføre et stærkt voksende antal sager om fyring på grund af uegnethed (eller sygdom), hvilket vil være en pinefuld og uværdig afslutning på arbejdslivet for de pågældende tjenestemænd. Dette problem peger bl.a. KL, OAO, KTO og CFU på i høringssvarene.

Retten til at blive afskediget ved det fyldte 70. år - med alderen som saglig begrundelse - kan og vil for nogle tjenestemænd derfor være et værn mod at skulle gennemgå en afskedigelse begrundet med uegnethed og dermed sikre en værdig afslutning på arbejdslivet. Forslagsstillerne ønsker derfor

ikke, at tjenestemænd skal fratages retten til afsked ved det 70. år, medmindre der er indgået særlig aftale herom, jf. tjenestemandslovens § 45.

SF ønsker ikke at stille lovkrav til indholdet af disse aftaler mellem staten og de forhandlingsberettigede organisationer. Dvs. alt kan aftales lige fra, at alle tjenestemænd kan arbejde videre efter at være fyldt 70 år (som i regeringens forslag) til, at der skal ske en drøftelse af og indgås konkret aftale om yderligere ansættelse i det nuværende eller andet job på nærmere aftalte vilkår. Og ligesom i det kommunale tjenestemandregulativ skal det være muligt at aftale, at ansættelsen forlænges f.eks. med 1 år ad gangen.

Inuit Ataqatigiit, Siumut, Tjóðveldisflokkurinn og Sambandsflokkurinn var på tidspunktet for betænkningens afgivelse ikke repræsenteret med medlemmer i udvalget og havde dermed ikke adgang til at komme med indstillinger eller politiske udtalelser i betænkningen.

En oversigt over Folketingets sammensætning er optrykt i betænkningen.

#### 4. Ændringsforslag med bemærkninger

##### Æ n d r i n g s f o r s l a g

Af et *mindretal* (SF):

Til § 1

1) *Nr. 1* affattes således:

»1. § 29 affattes således:

»§ 29. Tjenestemænd afskediges fra udgangen af den måned, hvori de fylder 70 år eller opnår den alder, der efter den øvrige lovgivning er foreskrevet som aldersgrænse for vedkommende stilling, eller opnår den alder over 60 år, som er fastsat ved aftale, jf. § 45, medmindre afskedigelse fra udgangen af den måned, hvor de fylder 70 år ved aftale jf. § 45 er ophævet og eventuelt fastsat til et andet og senere tidspunkt for afskedigelse.««

[Mulighed for fortsat uansøgt afskedigelse af en tjenestemand med det fyldte 70. år som en saglig begrundelse og mulighed for aftale om fortsat tjenestemandsansættelse efter det fyldte 70. år]

Af *finansministeren*, tiltrådt af *udvalget*:

Ny paragraf

2) Efter § 9 indsættes som ny paragraf:

##### »§ 01

*Stk. 1.* Efter lovens ikrafttræden skal de bestemmelser i lovgivningen, hvorefter det er en betingelse for udpegelse som formand for eller medlem af nævn og råd m.v., at den pågældende opfylder betingelserne for at være dommer, forstås således, at også den, der er fyldt 70 år, kan varetage hvervet.

*Stk. 2.* Vedkommende minister kan efter forhandling med finansministeren fastsætte regler om, at bestemmelser i lovgivningen, hvorefter det er en betingelse for udpegelse som formand for eller medlem af nævn og råd m.v., at den pågældende er dommer, skal forstås således, at også en pensioneret dommer kan varetage hvervet.«

[Varetagelse af hverv i nævn og råd m.v.]

## B e m æ r k n i n g e r

### Til nr. 1

Regeringens lovforslag indebærer, at der ikke længere er en aldersgrænse, hvor tjenestemænd skal fratræde/afskedigelses. Ansættelsesmyndigheden vil i en række tilfælde herefter kun kunne gennemføre uansøgt afskedigelse ved at angive uegnethed (eller sygdom) som årsag til afskedigelsen. Dette vil blive en meget uværdig og pinefuld afslutning på arbejdslivet for en række tjenestemænd, hvilket høringsvarene fra KL, OAO, KTO og CFU også peger på. Derfor mener SF, at regeringens lovforslag bør ændres.

Retten til at blive afskediget ved det fyldte 70. år - med selve alderen som saglig begrundelse - kan og vil for nogle tjenestemænd være et værn mod at skulle gennemgå en afskedigelse begrundet med uegnethed før eller efter det fyldte 70. år og dermed sikre en mere værdig afslutning på arbejdslivet. Forslagsstillerne ønsker derfor ikke, at tjenestemænd skal fratages retten til afsked ved det 70. år, medmindre der er indgået særlig aftale herom, jf. tjenestemandenslovens § 45. På den anden side bør der også indføres en mulighed for, at tjenestemænd kan fortsætte med at arbejde efter at de er fyldt 70 år.

Der foreslås derfor en tilstand, hvorefter en tjenestemand fortsat har ret til at fratræde/blive afskediget ved det fyldte 70. år med de rettigheder, som gældende tjenestemandenslov og -aftaler foreskriver. Derfor skal ansættelsesmyndigheden fortsat kunne foretage uansøgt afskedigelse af en tjenestemand med det fyldte 70. år som en saglig begrundelse. En tjenestemand skal på den anden side have mulighed for efter aftale at fortsætte som tjenestemand efter det fyldte 70. år sådan, som regeringen også ønsker, og som det i dag er muligt for kommunalt ansatte tjenestemænd.

Det er ikke ønsket at stille særlige nye lovmæssige krav til indholdet af de aftaler, der skal lægges til grund for fortsat ansættelse som tjenestemand efter det fyldte 70. år. Det ønskes, at det skal være muligt at indgå aftale om, at ansættelse efter det 70. år altid og betingelsesløst kan ske (eventuelt med en senere alder som saglig begrundelse for afsked). Det skal også være muligt at aftale, at det eksisterende ansættelsesforhold som udgangspunkt afsluttes ved det 70. år, men at der skal ske drøftelse af og indgås konkret aftale om yderligere ansættelse i det nuværende eller et andet job på nærmere aftalte vilkår.

Tilsvarende skal det være muligt at aftale, at ansættelsen forlænges f.eks. 1 år ad gangen som det kendes fra det kommunale tjenestemandensregulativ.

### Til nr. 2

Dommere og andre tjenestemandensansatte jurister ved domstolene er ikke omfattet af lovforslaget om at ophæve den generelle pligtige afgangsalder på 70 år for tjenestemænd. Dommere og andre tjenestemandensansatte jurister ved domstolene afskediges således fra udgangen af den måned, hvori de fylder 70 år, jf. lovforslagets § 1, nr. 4.

Det fremgår af pkt. 3.2 i de almindelige bemærkninger til lovforslaget, at en stillingtagen på dette område bør afvente, at Finansministeriet og Justitsministeriet sammen med domstolene og Domstolsstyrelsen har overvejet de særlige spørgsmål, som en eventuel ophævelse af den gældende aldersgrænse for dommere og andre tjenestemandensansatte jurister ved domstolene kan give anledning

til. Disse overvejelser afsluttes ifølge lovbemærkningerne inden udgangen af april 2008 med henblik på eventuelt at fremsætte ændringsforslag inden 3. behandlingen.

Spørgsmålet om en eventuel regulering af den pligtige afgangsalder på 70 år for dommere og andre tjenestemandsansatte jurister ved domstolene blev drøftet på et møde den 16. april 2008 med deltagelse af repræsentanter for domstolene, Dommerforeningen, Dommerfuldmægtigforeningen, Domstolsstyrelsen, Justitsministeriet og Finansministeriet.

På mødet gav retspræsidenterne udtryk for, at den nuværende aldersgrænse på 70 år bør bevares. I den forbindelse blev der bl.a. peget på, at såvel domstolenes centrale rolle i samfundet som arbejdsbyrden ved domstolene stiller betydelige krav til dommernes arbejdsevne, og at der ikke ved domstolene – som for tjenestemænd i administrationen – er samme mulighed for at omplacere den enkelte dommer i en mindre krævende stilling. Endvidere blev der peget på reglerne om afskedigelse af dommere, og at en sag om afskedigelse af en dommer på grund af alderdomssvækkelse som følge af disse regler vil være særlig vanskelig. Selv om de nævnte hensyn i helt særlig grad gør sig gældende i forhold til en eventuel ophævelse af aldersgrænsen, er det retspræsidenternes opfattelse, at det også taler for, at den nuværende aldersgrænse på 70 år bevares.

Dommerforeningens formand og Dommerfuldmægtigforeningens formand tilkendegav, at det er centralt at fastholde en fast afgangsalder, men at man er åbne over for en forhøjelse af aldersgrænsen med en kortere årrække f.eks. til 72 år.

Domstolsstyrelsen tilkendegav, at det er Domstolsstyrelsens opfattelse, at man først og fremmest ønsker en fast aldersgrænse, men at man også lægger vægt på 70 år som den rigtige afgangsalder.

På den baggrund stiller regeringen ikke ændringsforslag til lovforslaget med henblik på at søge den pligtige afgangsalder for dommere og andre tjenestemandsansatte jurister ved domstolene ophævet eller forhøjet på nuværende tidspunkt.

Regeringen vil imidlertid tage initiativ til, at der efter lovens vedtagelse gennemføres et udvalgsarbejde om eventuel fastsættelse af en højere pligtig afgangsalder for dommere og andre tjenestemandsansatte jurister ved domstolene. Repræsentanter for domstolene, Dommerforeningen, Dommerfuldmægtigforeningen og Domstolsstyrelsen vil blive inviteret til at deltage i udvalgsarbejdet.

På mødet var der endvidere en drøftelse af spørgsmålet om en eventuel aldersgrænse for formænd og andre medlemmer af råd og nævn, hvor det efter den relevante lovgivning er en betingelse, at formanden/medlemmet er dommer eller opfylder betingelserne for at være dommer.

Der var almindelig tilslutning fra domstolsrepræsentanterne til den opfattelse, at der i forhold til de nævn og råd, der fungerer som øverste administrative klageorgan, ikke er noget til hinder for, at en pensioneret dommer bør kunne være formand/medlem. Derimod fandt domstolsrepræsentanterne ikke, at en pensioneret dommer bør kunne varetage et sådant hverv i de nævn og råd, der har nær tilknytning til domstolenes daglige arbejde og virksomhed.

I lyset af disse drøftelser foreslås det i *stk. 1*, at de bestemmelser i lovgivningen, hvorefter det er en betingelse for udpegelse som formand for eller medlem af nævn og råd m.v., at den pågældende opfylder betingelserne for at være dommer, efter lovens ikrafttræden skal forstås således, at også den, der er fyldt 70 år, kan varetage hvervet.

Det forudsættes, at de bestemmelser i lovgivningen, der er omfattet af bestemmelsen, ændres ved førstkommende lejlighed således, at det udtrykkeligt fastsættes i de pågældende bestemmelser, at også den, der er fyldt 70 år, kan varetage det pågældende hverv.

Bestemmelsen i *stk. 1* indebærer, at den, der er fyldt 70 år, herunder en pensioneret dommer, vil kunne fortsætte et eventuelt hverv som formand for eller medlem af et nævn eller råd m.v., ligesom

den pågældende vil kunne udpeges som ny formand for eller nyt medlem af et sådant nævn eller råd.

Bestemmelsen omfatter alle de regler i lovgivningen, der er formuleret således, at formanden for eller medlemmet af nævnet eller rådet m.v. skal opfylde betingelserne for at være dommer, men ikke nødvendigvis skal være dommer.

Bestemmelsen i stk.1 omfatter derimod ikke formuleringer, hvoraf det følger, at det er en betingelse for at være formand for eller medlem af det pågældende nævn eller råd m.v., at den pågældende person er dommer (ved udpegningen). Baggrunden herfor er, at formuleringer af denne karakter i nogle tilfælde kan tænkes at bygge på en forudsætning om, at det pågældende hverv alene kan varetages af dommere, der stadig er i funktion som dommer (ved udpegningen). Det må efter Finansministeriets opfattelse i sådanne tilfælde bero på en konkret vurdering på det enkelte område, om der kan være anledning til at fravige et krav om, at vedkommende skal være i funktion som dommer (ved udpegningen), eller om der bør være mulighed for, at en pensioneret dommer kan varetage det pågældende hverv.

I *stk. 2* er det derfor foreslået, at vedkommende minister efter forhandling med finansministeren kan fastsætte regler om, at bestemmelser i lovgivningen, hvorefter det er en betingelse for udpegelse som formand for eller medlem af nævn og råd m.v., at den pågældende er dommer, skal forstås således, at også en pensioneret dommer kan varetage hvervet.

Med udtrykket »en pensioneret dommer« sigtes til en dommer, der har trukket sig tilbage fra arbejdsmarkedet. Udtrykket omfatter således ikke en dommer, der måtte ophøre med at virke som dommer, fordi vedkommende ønsker at udøve et andet (hoved)erhverv. Uden for udtrykket falder også den situation, hvor en dommer måtte være blevet afskediget fra domstolene af Den Særlige Klageret (f.eks. uansøgt afskedigelse på grund af retsstridig adfærd).

Bestemmelsen i *stk. 2* omfatter alle de regler i lovgivningen, der er formuleret således, at formanden for eller medlemmet af nævnet eller rådet m.v. er dommer (eller skal være dommer). Bestemmelsen omfatter endvidere andre formuleringer (end de netop nævnte), hvoraf det følger, at det er en betingelse for at være formand for eller medlem af det pågældende nævn eller råd m.v., at den pågældende person er dommer (ved udpegningen). Som eksempel herpå kan nævnes naturbeskyttelseslovens § 80, *stk. 1, nr. 2*, der er formuleret således, at Naturklagenævnet består af bl.a. 2 medlemmer, der udpeges af Højesteret blandt rettens medlemmer. Denne bestemmelse forstås i praksis således, at en højesteretsdommer, der beskikkes som medlem af Naturklagenævnet, kan fortsætte frem til beskikkelsens udløb, uanset at vedkommende pensioneres fra Højesteret, og at den pågældende herefter ikke kan genbeskikkes. Den forslåede bestemmelse vil indebære, at vedkommende minister – efter forhandling med finansministeren – kan fastsætte regler om, at en pensioneret højesteretsdommer vil kunne beskikkes/genbeskikkes som medlem af Naturklagenævnet.

Forslaget til *stk. 2* forudsættes anvendt således, at vedkommende minister ikke fastsætter regler om, at pensionerede dommere kan varetage det pågældende hverv i tilfælde, hvor nævnet eller rådet m.v. varetager funktioner med en sådan nær tilknytning til retsplejen og til domstolenes daglige arbejde og virksomhed, at en pensioneret dommer ikke bør kunne varetage det pågældende hverv. Det vil sige, at hvervet som formand for eller medlem af de pågældende nævn og råd m.v. i sådanne tilfælde alene kan varetages af dommere, der stadig er i funktion som dommer.

Som eksempel på nævn og råd m.v., hvor det forudsættes, at hvervet alene kan varetages af dommere, der stadig er i funktion som dommer, kan nævnes Advokatnævnet (jf. retsplejelovens § 144), Bibeskæftigelsesnævnet (jf. retsplejelovens § 47 e), Dommerudnævnelsesrådet (jf. retsplejelovens § 43 b), Domstolsstyrelsens bestyrelse (jf. § 4 i lov om Domstolsstyrelsen) og Procesbevillingsnævnet (jf. retsplejelovens § 23).

*Jens Vibjerg (V) Peter Juel Jensen (V) Louise Schack Elholm (V) Sophie Løhde (V)*  
*Bent Bøgsted (DF) Colette L. Brix (DF) Knud Kristensen (KF) fmd. Charlotte Dyremose (KF)*  
*Anders Samuelsen (NY) Thomas Adelskov (S) Anne-Marie Meldgaard (S) Lone Møller (S) nfm.*  
*Thomas Jensen (S) Eigil Andersen (SF) Karsten Hønge (SF) Morten Østergaard (RV)*  
*Line Barfod (EL)*

Inuit Ataqatigiit, Siumut, Tjóðveldisflokkurin og Sambandsflokkurin havde ikke medlemmer i udvalget.

### **Folketingets sammensætning**

Venstre, Danmarks Liberale Parti (V)	47	Ny Alliance (NY)	3
Socialdemokratiet (S)	45	Inuit Ataqatigiit (IA)	1
Dansk Folkeparti (DF)	25	Siumut (SIU)	1
Socialistisk Folkeparti (SF)	23	Tjóðveldisflokkurin (TF)	1
Det Konservative Folkeparti (KF)	17	Sambandsflokkurin (SP)	1
Det Radikale Venstre (RV)	9	Uden for folketingsgrupperne (UFG)	2
Enhedslisten (EL)	4		

**Oversigt over bilag vedrørende L 175**

<b>Bilagsnr.</b>	<b>Titel</b>
1	Høringsvar og høringsnotat, fra finansministeren
2	Tidsplan for udvalgets behandling af lovforslaget
3	1. udkast til betækning
4	Ændringsforslag fra finansministeren
5	1. udkast til betækning